

2
No. Q.405.150
The Public Library of the City of Boston

235. **GAGUINUS, ROBERTUS.**

DE PURITATE CONCEPTIONES BEATAE MARIAE VIRGINIS. *Goth. type*,
30 lines, 16 leaves. With printer's device, within a well-designed border, 4to. boards.

(Paris) Felix Baligault (about 1499). \$98.50

RARE EDITION and beautifully printed of this treatise on the Immaculate Conception.
See No. 27 for note on F. BALIGAULT.

A very fine copy, ruled in red ink with but a few stains.

Census: G 23; Copinger 2607.

Only one copy in America (Huntington Library) according to the 1940 census.

14384

Robertus Gaguinus de puritate conceptionis beate marie virginis.

Felix quem faciunt aliena pe-
ricula cautum
Est fortunatus felix diuesq;
beatus.

J. H. Whitney

Jan. 25, 1943

B

Cū illis marie matris christi Veneratoribus Robert⁹
gaguinus ordinis fratrum sancte trinitatis de redēptiōe
captiuorum dictus maior minister Salutem et Verā quā
suis christus discipulis reliquit charitatez optat et pacem

Nemo christiane religionis instituta secut⁹ igno
rat ecclesius dei morez diligenter atqz reuerēter
hactenus fuisse obseruatus. Vt eoruz qui nomen
sanctitatis claritate gestoruz meruerunt Venerabilis me
moriam coleretur. Tū siquidez primuz illos Vere nasci ma
ter ecclesia confitetur cum beataz apud superos Vitā mor
te adepti sunt. Preciosa est inquit propheta in cōspectu do
mini mors sanctoruz eius. Quippe quibus ex hac huma
na peregrinatione mors est in Vitam perpetuam introit⁹
Natales enim nostros in hanc reruz caliginē Vt pote fau
stos ⁊ felices herodiano fastu repetere maiores nostri dā
nauerunt. Et tribus ex omni numeō beatoruz festū na
tiuitatis diez dicauerē. Deo scilicet et homini christo q̄ san
ctoruz ē sanctus. eius preterea purissime genitrici que sa
lutiferū terris splendorē prima feminarū intulit et do
minico precursoꝝ et baptiste Johanni cui christū aduen
tantē precurrere et presentē indicare peculiari fuerat do
no concessū. Ceteris omnibus quantalibet sanctitate co
ruscent id solenne negatū est. Itaqz non vite initiū pec
catori sed ad virtutez progressus. et ad deuz felix migra
tio laudi vertitur. Tuz deniqz Venerandos eos suscipit
ecclesia. cū et dignitate meritoruz cōmēdati et dei ope sub
nixi: amicoruz dei appellationē et beate eternitatis cōsor
ciū non obscuris existimātur signis meruisse. Sed hic le
gis atqz obseruationis Vigor ad eam vsqz non pertingit

cui fuit sine contaminatione peccati conceptio. et sine iniqui-
namento Virginitatis fecunditas. Non enim solus natiui-
tatis marie dies Veneratione digna est: sed illa lux quoque
felicissima credi potest que dei misericordie Virgineo erat con-
ceptui designata. imo. Vero si metiri posset eternitas primū
illud diuine considerationis momentum merito venerabi-
le haberetur in quo ad protoplasti delendam contumaciam
de producenda aliquando Virgine beneficentissimum consta-
ret deum cogitasse. Nam si accepti preter omnem spem in-
gentis beneficii memores esse perpetuo debemus quis pre-
dicare contemnet dei prouidam dispensationem que lapsu-
ro homini salutis primordium a Virgine ante omnia tem-
pora prepararat: Seruiens egyptio regi populus hebreorum
expulsa tandem moysi ministerio seruitute liberationis sue
nunc oblitus est sed phase id est rubi maris traiectum an-
num habuit et solenne. Mandantur item litteris inicia
Vrbium conditarum et earum conditoribus gloria perseue-
rat. Marie igitur noue Vrbis iherusalem auctore deo condi-
trici fidelis populus conceptionis solenne christiana pietate
frequentat. fide scilicet persuasus se ex egypto id est a pec-
cati obligatione migrationem fecisse per mariam. que dei
filium enixa holoferni hoc est demonioso serpenti capite adē-
pto obsessam vicus iherusalem genus videlicet humanum
liberauit. Eam ob rem veterum maiorum instituto canitur is-
rahel Gaude maria Virgo cunctas hereses sola interemisti in vni-
uerso mundo. Exstat enim in hester hystoria memorabilem
illum diem constitutum iudeis fuisse in quo multis ex assue-
ri prouincialibus hominibus occisis: iudei omnes procurā-
te hester seruati sunt. Cur autem obscurus iacebit concepti-
onis marie dies qui superande mortis qui calcandi hostis

principium extitit: Congruit itaqz christiane institutionis maiestati eam a principio habuisse parentem. cui nulla inesset originis aut vite contagio. sed nitida prorsus et oisfariã illustris cõciperetur que spiritali ppagini spũa lã vitã erat prebitura. Faciens enĩ deus ab exordio mulierẽ q̃ peccatoris populi genitrix post viri iobedienciã extitit eã de icõtaminata adẽ costa mũdã formavit ipse idẽ creator & noui cuiusdã orbis istitutor cũ per osapã pphetã dixisset ecce ego facio noua. nouã noui seculi matrẽ irrationabiliter cõdidisse crederetur cui vel origo sordida & aiatio fuisset carnis cõdione ifecta. sãge siq̃dẽ dignior ẽ reformati p̃ p̃p̃z mũdi cõditio. q̃ fuerit illi? quẽ vel simul vel p̃ vices dierũ ordinauit. i quo carnalis et rudis ad huc & i gratus populus factorẽ suũ paucis exceptis p̃ falsas religiones dereliq̃t. In hoc vero cui? primordiu; maria extitit non carne nec aĩali s̃esu. sed spiritu viuere atqz ābulare p̃ dei leges p̃cipitur. Vnde illud dauidis vaticiniuz p̃diisse verũ ẽ. Annũciabitur domino generatio ventura & annũciabũt. celi id ẽ spũales homines iusticiã eius populo qui nascetur quem fecit dominus. Quib? hominib? psape p̃dictione cor carnẽ id ẽ ad obediẽdũ facile et pronũ datur? erat deus. Cur ergo estimemus fratres spiritali itegritati matrẽ fuisse designatã que initia haberet iquinata. q̃ paterne deriuationis labe sordesceret? Nemo habitaculũ sibi instituẽs luto sinit illud inquinari sed pura quodad potest & mũda congesta materia edes construit et incolit. Non ẽ profecto minus consultus et diligens architectus deus purã et expertem sordis virginem sibi matrẽ statuẽte i cuius vtero delitesceret ipse atqz pasceret ne purgatur? hoĩem adueniẽs maculatũ prius diuersoriũ arguere

tur introisse: qui mundum egressus Voluit in sepulcro re-
poni quod nulli antea cadaveri potuerat. Et nunc quoque
in celum ad deum patrem reuersus: qui per corporis et sui
preciosi sanguinis sacramentum nobiscum semper adest
peccatoris consciētiā respuit nec eā spurcitas exosus inabi-
tat: quā institutiōez secutus paulus spiritualē dicit cibū nisi a p-
batis sumi. Vnde mos et in hūc diē obseruat⁹ p̄durat rit⁹ p̄cio-
sissimū dñi corp⁹ accipe ieiunos. nō igitur pass⁹ ē dei fili⁹
pcti nexu matrē dicitur q̄ et se spiritū patrē et p̄ illū spūa-
les filios erat paritura. et q̄ veteris instrumēti patrib⁹ cōia
in figura cōtigisse ap̄ls astruit etiam⁹ mysticū ex. Leuiter
aditis sēsū quē spūal̄ israh. i. xp̄ian⁹ auditor nō respuat.
Aarō pōtifici legitur p̄ceptū lineā tunicā atqz iacintinā
cū ad sacrificiādū p̄dīret iduere nec ad p̄piciatorū sēs is-
q̄ sctā dei testionio habebātur accedere. Lineā vestē q̄ n̄
hil morticinii p̄se fert s̄z cādita tota ē et itē iacintynā que
quasi de terris ad alta cōscēdat pontifex terren⁹ iduitur
xp̄s vero pōtifex sctūs in eternū v̄t nos deo p̄piciaret li-
neū virgīs v̄terū. i. cādidiū et mortis cōtagio nullaten⁹ in-
fectū: s̄z iacintynū. i. purissimo celi colorī nō dissimilē tāq̄
tunicā vestiuit format⁹ s̄z diuini mīsterio spūs ex me-
ris virgīs sāguinib⁹ q̄ nec parētū cōcubitu tabuerāt nec
illorū cōtactu data a deo aīa originis culpa sorduerat q̄s
enī cōsult⁹ orator cāz pctōris actur⁹ sordētē et fede olētez
amictū iduerit: fuit p̄culdubio ihes⁹ in cā hūani gn̄is se-
dul⁹ orator q̄ et virgīs aluū velut idumētū et carnis trabeā
assumēs exaudīt⁹ ē p̄ sua reuerētia porro qd̄ est q̄ adoles-
cētī ioseph polimita vestis et pluricolor texitur et talaris
nisi q̄a cōcipiēdo dei filio maria oīgenis virtutū et grē co-
lorib⁹ decorata p̄batur q̄ talari circūamicta Vestimento.

nullo primeue mortis algore sederetur nec tētatoris affla
tu a feruore caritatis tepesceret et michi q̄dē ad hanc rem
astruēdā argumētū mater suppeditat ecclia cui⁹ p̄ orbem
circūsonat dignū maria p̄coniū paradisi inq̄t porta p̄ euaz
cūctis clausa ē ⁊ p̄ beatā mariā itez patefactā ē magnaz
⁊ illustriū ediū porte fratres charissimi mltōnitore sēper
⁊ ornatu p̄fulgēt nec cōtaminari p̄mittūtur A Vestibu
lo nāq; iudiciū sumim⁹ claritatis iternoz parietū ⁊ nos
a maria spiritalis vite et celi gaudioꝝ auspiciū igressū
q; facientes eā talē prorsus recte estimabimus quale ē ce
li palaciū cuius ipsa porta ē et creditur Si enī peccati ve
ctem et p̄r euā celi foribus obdituz maria reserauit ip̄te
fecerimus credentes illā p̄icipiū fecisse a culpa quā ali
quādo deletura et perditē vite restitutrix futura erati nec
porte celestis appellationē illi merito deferrem⁹ cui viz
cio laboranti celi non patuisset igressus Sed ipsa ē illa si
ne ābiguitate apud ezechielem porta q̄ nō modo p̄ virgīs
itegritate sed etiā pro toti⁹ ei⁹ innocentie puritate clausa
semper manet per quaz virtutum dominus et rex glorie
magnific⁹ igrederetur omnipotens et egrederetur man
suetus Que clausa perpetuo esse non potuit quaz ab ex
ordio sue cōditōis alicui⁹ mortis turbo violasset Pulcre
idcirco per salomonē i cāticis ortus cōclusus fōsq; signa
tus maria appellatur cui⁹ nec muri ambitū sceleris ma
china discuscit nec fōtis signaculū paterne preuaricatōis
calamitas in fregit Sed fontē istū humilitate paruū i lō
ge patentes fluiū et aquas plurimas redundasse hester
hystoria confirmat Per mariaꝝ enī tanq̄ per latissimuz
fluentuz redemptionis est nobis merces importata ablu
tionis lauacruz derinataꝝ suauissime pastōis cib⁹ mol

litus aduersus peccatorum vulnera salubre medicamen
confectum ad expugnandum potenter demonū insultus
arma instructa et belli demū pugneq; gloriosa in celis cō
pensatio reposita. De quo etiaz fonte Vaticinatus zachar
rias erit fons inquit domui dauid in oblationē pctōrū et
menstruate i oblationē pctōrum dataz esse virginē q̄s au
tūmet cuius aqua fuisset conceptionis ceno turbulēta. Il
lus nēpe de se dicere maria potest quod secundum p̄desti
nate sue natiuitatis honorē in ecclesiastico scriptū ē. Ego
quasi aque ductus et quasi fluius doris exiui de paradī
so dei. Egredi enim quasi limpīdus aque ductus et quasi
fluius doris id est regenerationis medicamentuz de pa
diso dei merito maria debuit: que sordibus abstertionem
et vulneribus antidotum afferebat: Quibus per mariaz
beneficiis nobis largissime importatis igrati reuera fue
rim? si arbitrabimur eam mortis fuisse damno affectam
q̄ preuaricationis culpam abolere et mortis veniebat dā
na per filium reparare. Quomodo ei de illa ad serpentes
i penā assūpte temptationis dictū ē et ipsa cōteret caput
tuum si mox superande culpe gratia adueniens culpam
contraxisset? Quid aliud nobis de maria gloriosius po
tuit significare serpentini capitis contritio q̄ capitalis il
lius a primo hoīe rebellionis concessam puritatē? Capi
tis enim nomine solet principiū vel origo designari. Ca
put ergo serpentis calcare peccandi originis preterito est
Porro sicut in temptatione repellenda primarium ē et glo
riosum suggestionis id est male suadētis caput amputa
re ita ad marie decus attinet q̄ primeue dānatiōis igno
miniā dei potentia nō accepit. Que iestimabilis i maria
dignitas puritasq; nec christi potētie nec redemptiōis ei.

Beneficio ut plerique contendunt detrectat. Quia ei per unum
hominem mors: et per unum christum redemptio in vitam
inducta est mariam non negamus dei privilegio et prefer-
uationis gratia ut non caderet equis. Sed aliud quippe
est luto obvolutum eripere et purgare aliud mergendo et
ceno inficiendo ne maculetur occurrere. Et utrumque quidem
beneficium attestatur redemptoris. Maria autem non a presenti
inquinamento mundata est sed ne lapsu offenderetur servata.
Non secus ac si lucernam per ventum vehementer ferendam recipi-
as. Laternam circumpositis et a turbine salva est: ita concipi-
endam per paterne originis noxiam cunctis tempestatibus maria
divine belamene gratie circumsepsit ne mortis turbo illam extingue-
ret. Unde illud de forti muliere in proverbis dicitur: matri dei
comode sapiens assignavit. Non extinguetur in nocte lucer-
na eius. Sicut enim deserentibus egyptum filius israel colum-
na nubis interdum belamen erat: adversus egyptios notum.
Vero ignis hebreos anteibat ut ab hoste salvus populus
dictum mare rubrum preteriret ita dei fortitudo maria per-
tegit atque igne sue gratie per noctem et tenebras paterne mor-
tis illuminavit ut omni parte custodita aquis non mergeretur
acherontis. Nec vos deterreat dilectissimi fratres quod lex
propter transgressionem promulgata humanum omne genus sub peccato
ut inquit apostolus concludebat quod celi prohiberet ingressum. Dis-
siqdem legis hoc habet conditio ut per tempus et causa dispensa-
tionem admittat. Paucitati namque hominum cum recens creati esset
mandatum promiscue est crescere et multiplicari sicut item pisces
et terre fructus illi in esum positi sunt. Ceteris certe animantibus
ut vesci fas non erat. Et quis nesciat exsiccato diluvio edu-
lionum nullum fuisse discrimen. Et longo post intervallo in lege
moysi signatos fuisse cognationum gradus quos de ducen-

dis hyoribus obseruare oportuit .nōne cūctis syderibus
et ipsi soli statutū manet. orbē ambire semper et illustra
re cōtinēt. Gedeone tamē i gabaonitas p̄liāte sol a mo
tu tēpauit donec p̄fligat⁹ ē hostis ⁊ egrotāti regi ezechie
pphete argumētū longioris vite i ductū ē: q̄ aliquo in so
lario lineas vmbra nō transisset imouero lineas decē re
tro abiisset. vnde solē constat a diurno cursu fuisse remo
ratū Alge vero nūq̄d petre natura arida ē mollis tamen
illā virgulā p̄cusiēte moyse reddidit latice p̄fluentē q̄ si
ex ethnicoꝝ scripturis q̄cōp̄ dū diuinis de reb⁹ sermonem
teyim⁹ afferre piaculū nō ē nōne accii auguris nouacla
cotē execuit. Quis virge pontificis q̄ diu sicca duruerat
frōdē et flores fructū q̄ p̄ter nature cōsuetudinē induxit
hec legislatoris p̄rogatiua ē dū legē cōdit legis necessita
te nō ligari s̄ vt res vt ratio vt dignitas vt sua vt aliēa
postulat legē lapare Alioquē ea q̄ ad p̄ pagādos semine
hoies lex i stituit nō potuisset i matris dū viri nescia dei
cōcipit verbū imutari. Alia id gen⁹ multa sacris litteris
mādata sūt q̄ ne i illis i moremur facile obstēdūt condite
ab eo legis dispēsatorē eē deū ⁊ fuisse nōnūq̄ Quēadmo
dū illud de igni i exodo legitur. q̄ virtutē suā oblit⁹ nec ru
bū quē cōphēderat offēdit nec i succēsa a caldeis fornace
pueros cōcremauit A deo ei dei nutu versatur oīa vt res
deo nō ip̄ereb⁹ obtēpet de illo p̄pterea scriptū ē In ditio
ne tua cūcta sūt posita ⁊ nō ē q̄ possit resistere voluntati
tue vñ licet p̄ hoīs iobediētā oīs ei⁹ posteritas mortis iu
diciū excepit potuit tñ dū ei⁹ mater cōcipitur sn̄e moduz
atq̄ iterp̄tatōez adhibere vt videlicet priuilegio potētis
dei p̄munita nō cōtamiaretur sorde origis q̄ singularis in
maria dispēsatio demōstrat legi q̄dē dānatōis nisi dei p̄
uidētia auxiliū p̄tulisset fuisse obnoxia quāq̄ legē ip̄az

origis nō ppter mariā positā fuisse Barbū illud me ad-
monet cōfiteri quod ad hester de lege i iudeoz gētēlata q̄
rentē rñdit aufer? Hec lex nō ppter te sz p oib⁹ cōstitu-
ta ē Sz quomō iqt aduersari⁹ adiuta dei bñdictiōe fuit q̄
nōdū extabat Et quomō de duob⁹ iquā gemis fratrib⁹
esau dico ⁊ iacobo ex dei p̄sōa teste ap̄lo lōgissime priusq̄
nascerētur cū nec boni nec mali q̄c̄q̄ egissēt dici potuit in
cob dilexi esau aut odio habui Ecce añna scētīā alter pri-
uilegio amoris alter odii maledicto ē p̄ signat⁹ recte p̄fe-
cto apud ecclīasticū sapiētīa hec loq̄tur nōdū erāt abyssī
⁊ ego pturiebar itaqz cōcipit ⁊ pturit de⁹ q̄ nesciētib⁹ no-
bis iestimabili archano sue diuinitatis statuto tpe p̄fert
Quare credi sine fidei iactura pōt natā i dei eternitate
mariā sz corpe nō extaret gratā nichilomin⁹ deo amatā
qz fuisse sp̄ vt cuz tēp⁹ cōceptōis ei⁹ adueit non destiterit
soluz amare sz eā speciati p̄teperit grā singulari ne sibi fi-
eret aliqñ nō amata quā ad materitatis magnificā glīā
destinabat qd̄ obīi maluz marie cōtigissz si paterne cōce-
ptōis subolcuissz feditatē qd̄ ē nō ignorās salomō i cāti-
cis. ex marie p̄sōa sic p̄phetauit Leua ei⁹ sub capite meo
⁊ dextera illi⁹ āplexabitur me cui Vaticinio astipulatur
mlier illa i. maria q̄ i apocalypsi iohānis amicta sole Vi-
sa ē nullo siq̄dē potuit iusticie fumo obscurari p̄serti ad il-
luminatiōez gētīuz p̄parata ⁊ paritura lucē q̄ ⁊ pctōruz
tenebras et cordium abscondita reuelaret Ea nāqz liberta-
te decuit ingredi terras reginā orbis vt p̄missis caduceato-
rib⁹ ⁊ p̄gredientib⁹ obuiā p̄cerib⁹ icederet liberrima. ne
Vectigalis q̄c̄q̄ nec t̄buti publicanis aut portitorib⁹. i. de-
moni ⁊ mortis exactorib⁹ pendat q̄ sigula erga mariā nō
mī⁹ sollicitē q̄ v̄rabilr obseruata fuisse legunt̄ patriar.
nāqz figuris ⁊ enigmatib⁹ vt iqt Hiero. fuit p̄signata as

mirādis itē p̄tellecta p̄digiis. Protendebant itaqz atqz
nunciabant venturā rūbus sic icēdio ardens florēs sic ir
rigatiōe Virga pontificis. ī area positū gēdēis Vellus et
apud danielē mons a quo sic artificis ministerio p̄cisa est
stupende estiatiōis gēma id ē x̄ps his mirabilibus nō ī
certa neqz obscura sz tādē cognita accessit vātū p̄dictio q̄
de iesse ppagie nasciturā Virgā ⁊ florē orituramqz de ia
cob stellā spū s̄cto afflāti cognouerūt atqz cecinerūt: q̄b̄
sacrosc̄tis mysteriis lōgiorē adhibere exp̄lanatiōez absti
nem⁹ q̄nq̄dē veterē cōmētariis inotescūt ad mariā sana fi
de p̄tere cui⁹ exort⁹ cū p̄rie secūdū dei disp̄satiōez adēf
set Velut lucifer ortū solis p̄ueniēs ānūciat⁹ ē Qui p̄nūci
ationis honos q̄ndoq̄dē ysaac et iohāni saluatoris p̄curso
ri anteq̄ mater illos conciperet cōcessus ē multo excellē
tius debuit erga x̄pi parētē obseruar Sicut enī anne diu
sterili Samuel cōcipiēdus ānūciatus ē ita sancto iochi
patri marie dū apud armētōrū suorū custodes ageret ma
tris dei marie ē significatus cōcept⁹ Tā multis igitur p̄
currētibus signis tot vaticiniis atqz p̄digiis marie aduē
tū signantibus christiane nō congruit sanctitati tā admi
rādā populi saluatricē ⁊ reginā seruitutis aut mortis le
gē subūisse cū ei reliqua oīa admirabili supra cōez naturā
priuilegio fuerit illi delata sic iactātia vix imitāda humi
litas concipiēdi sic viro iaudita facultas sic grauediē ve
neranda maternitas sic vllius dāno Virginitatis p̄ctā
ītegritas nulla ī ptu gemebūda debilitas nlla obstetricis
curiosa sedulitas nulla post partum pudoris temeritas ⁊
p̄ oēm vite progressum nullius peccati malignitas īpiuz
estimari debet conceptioni illius defuisse puritatē Nā si
p̄ cētorib⁹ dominici aduent⁹ hieremye dico ⁊ iohāni sc̄tifi

cationem ab Utero tribuimus quod dei genitrici maius gra-
cie munus collatum esse putandum est si quomodo illi ita
hec in Utero tantam sanctificationem accepit. Parui certe arbi-
trari debet in principe liberalitas, atque gratitudo nisi pluris ma-
trem fecerit quam militem. Donauit reuera deus matrem tanta
magnitudine et copia dignitatum ut secundum anselmi sen-
tenciam nulla post ipsum purior maiorque posset intelligi.

Grandis profecto debuit esse virtutibus et gratis dilata-
ta mirificis, que quem orbis non excipit intra sui Uteri angu-
stas comprehendit. Cuius beneficencie non ignara Virgo
fecit inquit michi magna qui potens est. Et iterum fecit po-
tenciam in brachio suo, in brachio quippe et fortitudine sua
deus noua puritate matrem ad se concipiendum educandum
que creauit, quam stellam nouam et ceteris splendidiorē erexit: que
natum se et vagientem manifestaret mundo atque declara-
ret. Sed ecce obstrepit et frendet iterum maledicus: et ne in
laquem cadat quem tetendit: duplex conceptionis tempus si-
gnat. Unum cum scilicet corpore membratim ad formam hos com-
posito rationalem creator deus spiritum infundit. Alterum cum
iam integratus carne et spiritu homo gratie et sanctifica-
tionis capax existit. Priorem conceptionem inuidie sub-
dit et peccato propterea quod per concubitum maris et femine con-
cepta caro sordem ducit a primi preuaricatione genitoris cui
carni inspirata anima peccati mortisque princeps efficitur. Quod
peccatum cui originale nomen est indignam quam celeberrima habea-
tur marie conceptionem reddit. Unde secundam illam que bene-
dictionis conscia esse potest recipit calumniator et colit tan-
quam post completam animationem paruo mox momenti inter-
uallo mariam mundam fecerit atque sanctificauerit deus.
Et marie simul dum conciperetur assistricem comitemque in

nocentiã dei potentia et virtute semper ita fuisse non in
iuria quippiam dixerit vt neqz resolutum a parentibus.
semẽ pruritũ concubantibus aut titillationem attulerit
sed neqz ex ipso semine conditũ corpus marie sorducrit ita
vt a deo mundus adueniens spiritus mundã carnẽ inspiz
raret. Itaqz quia religiosissimi marie parẽtes prolis stu
dio qua diu caruerant affecti continuis se precibus apd
deũ exercebant. orantes sibi concedi sobolẽ quam sancte
educarent et diuinis formarent institutis exauditi sunt.
Et nuncio diuinitus accepto pietate magis q̃ voluptate
cõgressi sine libidine vt pie credi fas ẽ marie generatõni
semẽ in morez sudoris posuerunt. Incubis enĩ quos ex de
monib⁹ fieri traditur potestas ẽ sumpti alicũde seminis
seruandi atqz effundendi. cũ tamẽ humane libidinis sint
expertes Cur igitur quippiã mente purgatus. et per con
tinuã pietatẽ ab animi perturbatione se positus et cui at
trita sit caro exercitatione virtutũ et diuturnitate ieiuni
orũ effeta cur inq̃ sic vlla veneris titillatione si de⁹ vni
ce adiutor ẽ non operetur geniturã Extant apud stoicos
huiusce purgati hominis exẽpla. Ex quibus diuino huic
tractatui vnũ inserere nõ verebor vt quod ethnico philoso
pho glie datur. nõ sic christiano a scrutatori veritatis. iex
pertuz. penocratrẽ philosophũ tanta continẽtia fuisse lit
teris mandatũ est vt phyrne meretrio nota athenis mu
lier nulla palpatione: nullisqz blandiciis aut impudicis
suauis euz emollire potuerit ad illecebras libidinis q̃
uis de eo demulcẽdo bella et blanda istigastrix cũ adole
scentibus quibusdaz pignus posuisset. Tantũ si potuit in
penocrate continentie consuetudo eius i fidei et continẽ
te ppicosa gratia potentior. Quod cuz i virguculis mul

tis tuz i agathe Virgine legimus mirabili constantia com-
probatu que a quiciano Urbis rome prefecto cu ad explen-
da turpitudinez appetita castitatez Virgo animo se tuere
tur. missa est ad aphrodicez leenaz que scortis duodeciz ve-
lut primaria lenocinii artifex presidebat ut eius contu-
bernio titillantibus blandiciis tenella Virgo a concepto
pudore resipisceret. At illa firmissime rupis istar idiscus-
sa. perseverans postq dies triginta i eaz mollienda bla-
diens leena: consumpsisset nec mente nec carne viciata pu-
ella continentie compos euasit. Taz potens est mens deo
roborata omnes omniu reruz turbationes peruicere. ita
ut Vir plis causa Vpori cōgrediens nec aīali mollicie flu-
ctuet nec rationis esimatione priuetur. sicut absqz vlla
disceptatione confitemur purissimū ex membris Virgine
is sanguinē ad locū cōceptioni designatū sine ipsius im-
mutatione ut dei filius conciperetur cōfluxisse. Quo coi-
turos mō cōiuges i prima illa si pseuerassēt inocētia ple-
riqz affirmāt. ita ut ad procreēdos liberos manaret ab il-
lie. semē non secus hac ab estuāte liq̄tur sudor. Quāq̄ nō
puto hinc id ē a coniuguz tantū pruriēti coitione peccatū
quod originale est duci sed magis contactu superuenien-
tis ad carnē spūs. cōtagione qdē prime originis ifectā .i.
seminariū cōcupiscentie preferentē et qua parere caro
spiritui tardiuscula ē Qui p̄terea spūs q̄a cōiūctiōe cor-
poris tanq̄ somnolētus atqz cōpeditus debitū deo facile
nō exsoluit carere traditur primeua iusticia qua ⁊ caro il-
li ⁊ ipse suo creatori obedire aīe ade peccatū nō pigritaba-
batur Prona igitur a recto deflecti cōcupiscētia velut lā-
guor ⁊ pigricies qdā corpuslētie pedissequa et adeo discors
in homine pugna peccati originis lues appellatur Quā

carnis et membrorum Vt inquit apostolus legem atq; ipu-
ritatem nisi comes deus continenter affuisset accepturam
in initio mariam non diffitemur. Veruz Vt ab epylenticijs
aut comiciali morbo grauatis Vel a morionibus ples medi-
ci opera non semper infecta concipitur et nascitur ita dei be-
nignitate iugiq; ministerio Vel quod excellentius dici pot
maiestate atq; auctoritate seu legis suspensione Vel dispen-
sasiōe pcurata maria sic infirmitate sine languore sic mor-
bida carnis qualitate concipi debuit et nasci. Nā qui legez
tulera parentes honorandi debuit concipiende matri inno-
centiam. et omnem que excogitari pot puritatē non negore
dibuit legis seueritatē moderari et laxare rigorem qui mi-
graturo de egyptiorum seruitute israeli marie rubrum stā-
tibus in mari speciem aquis exsiccauit quiq; ad extremum
Vice progressum suam mundissimā genitricem non ē pass⁹
corruptione carnis absumi: sed etiaz supra oēs celos supra
q; angelicam dignitatem potenter magnificeq; terras dese-
rentem traducere non distulit. Veniente itaq; in orbem ter-
rarum marie non minus honorificus esse debuit deus: q̄ fu-
turus erat de terris abituro. cum eam suscipiētes celesti tri-
umpho angeli cecinerunt Que est ista que ascēdit sicut au-
roa rutilans pulcra Vt luna electa Vt sol. Et iteruz que est
ista que ascendit sicut Virgula fumi ex aromatibus mirre
et thuris Aurora mediussidius rutilans ē maria que solis.
id est christi ortum precurrens miro candore puritatis ⁊ con-
cepta enituit et nata refluxit. Nec inepta consideratiōe Vir-
gula fumi appellatur q̄ tenuis ⁊ Vt inquit Hieronim⁹ gra-
cilis et delicata suauiq; virtutū oīm spiramine odorē diffū-
dens et p̄ sanctitatis ⁊ meritorū gradus euecta oēm super-
gressa ē ⁊ dignitate et loco creaturā. Quāobrem nō temere

illud dauidicum dicere maria potest. Dedisti michi protectionem salutis tue et dextera tua suscepit me. Sed cur inquit obtrectator mortis conditionem legemq; hoc est penam peccati incurrit: si a conceptione nullam reatus necessitatem contraxit? Eniūvero siti fame tristitia dolore metu et reliquis humane fragilitatis perturbationibus affecta est: que ab origine incommoda certum est excipere mortales. Si reatus nō precessit cur affligit cruciatus innocentem? Non attendit homo secus quo iaculum mittat. neq; intuetur eodem se mucrone filium traicere in idem quo offendit genitricem. Melioris vite dator atq; innocentie restitutor christus vagiit natus metu herodiane persecutionis aufugit: esuriit adultus infremuit spiritu mortem recordatus tristitiam passus est. Verberibus multis iniuriam accepit sputo irrisus est et colaphis et morte tandem cum sediciosus mulctatus est. Dicemus ne hec illum propterea tolerasse quia viciū sumpsit ex parente. Itaq; suscepit infirmitates volens a quibus nec alienaz voluit esse matrem ne non ex hominib; eos prodisse mortalis ignorantia putaret si que hominibus communia p naturam erant ea nec mater nec filius subiisset. sed i hoc plenitudo maiestatis habuit: vt immaculatus gigneretur. In illa vero ne pro communi lege paterna transgressioe sordesceret gratia et potentia saluatoris abundauit. Alioquin non innocentem in virgine materiam vnde ipse formaretur inuenit. Nam si maternus sanguis saporem ex vase nonnunq; luteo et peccati corruptione corrosio suscepit. formatum inde christum q̄tum ad eam attinet partes labefactum aliquando fuisse confiteri necesse est. Quod quandoquidem a vero abhorret non improbande pietatis

putari debet Virginē dei beneficio nichil sēfisse. Vnq̄ cul
pate originis: p̄sertim cum eius creande causa esset. Vt no
ui sicut supra ostendimus mundi noua forma existeret.
et dei filiū mortis euerforem conciperet pareret lactaret
educaret. Verum ne pertinacis obiectoris spicula suffu
gere videamur. ad cōceptionis quo nos vocat exordiū re
deamus. Exptare inquit oportet id quod aīterius opē bñ
ficiūqz excipit. Actiones enim oēs sicut rei exptātis sunt
ita circa aliquid quod ē versari intelligūtur. Marie igi
tur puritati q̄ nōdum exptabat seruator ille de⁹ opitulari
q̄ potuit nec vnum p̄s⁹ exptādi momētum esse conceditur
et grē. Qualitatibus eī res ipse. Vt picture superficies su
sternuntur. Preit igitur natura benedictioni a vita mor
ti. At quia de summi figuli id ē dei operib⁹ a q̄p̄scite igno
rātibus nobis operetur: disputationē sumere nō satis cō
siderati hominis ē. nemo enī v̄t ē apud esaias dicit patri
q̄d generas suppeditent sacre nobis littere. de gurgustio
et pedica argumentantis exitum. marie siq̄dē dum ad an
geli turbatur eloqum sterilē elysabeth gabriel āte ponit
cui grauide facte sept⁹ a iohānis cōceptu mēsis erat qua
si concipiendi fidē virgo respuere non deberet q̄ diutissi
me sterilē et plenā annorū matronā itelligeret cōcepisse.
Ad huc proculdubio modū quod difficillimū factu nōnū
q̄ arbitramur. alio quodā ex scripturis exēplo cōprobaz
mus. Prodeant igitur ad nostre assertionis firmamētuz
facta similia q̄bus aduersatoris acies p̄fligetur. predesti
natio dei actio ē nō tēporaria sed eterna: qua gratiā iusti
ficādis beatificādisqz donare longe ineffabiliter anteq̄ cō
ciperetur deus ordinauit. Erga igitur nondū exptātes cre
aturas mens et consideratio dei versabatur: cum eas vel

ad beatitudinē vel ad miseriam feligeret. Unde paulus thar
sensis multis annorum milibus priusq̄ prodiret natus
lupi rapacis appellationem ex parte beniamin vt inter
pretatur augustinus accepit. Legimus quoqz complures
in diuinis scripturis locos nomen a rebus postea geren-
dis per anticipationē fuisse sortitos. Et si figurā cōside-
res videbis ex terre mole fictis nōdū basis distixisse of-
ficia et ea certo aliquo vocabulo designasse quod nōdum
est. Nō segnius aliquis tibi statuarius respondebit cū do-
landam celandamqz materiā desumpsit petri vel adree
simulacrū oē quod sculpsit nullis sit licet figure liniamen-
tis distinctū Nō aliter faber et celator deus designatā sibi
in eternitate genitricē cū tēpus oriēdi succedit. Vigil con-
ceptioni comes et protector affuit et matrem ne tenebris
caligaret peccati vultu. Vt inquit dauid suo i presētia ma-
iestatis eā adiuuit. Non enim vt in psalmis legitur dor-
mitabit neqz dormiet q̄ custodit israel nā illud hieremye
Verum est Sicut vigilavi et euellerem sic vigilabo sup
vos vt edificē neqz nobis de tēporū momentis siue istāti-
bus cura debet esse āpia cū de diuinis opationib⁹ agitur
q̄ nō stātia ideo dici possūt q̄ vix sūt cū esse desinūt Quo-
cū discretionē vel subitā successionē dei virtus i operādo
non respicit. Statēz dei dictio et efficac⁹ Verbu⁹ cui per
nullius momenti itersticiuz comes et presto ad est effect⁹
Ipse inq̄t propheta dixit et facta sunt non scrutemur i ma-
tris dei conceptione p̄existētie atqz illuminationis in-
stantia vel momenta quibus anxuari solet non christian⁹
sed scrupulosus quippiam et litigiosus sophista non est
Vestrum inquit christus nosse tempora vel momenta que
pater posuit in sua potestate. Nec pensitabundi aut

soliciti simus quo se loco maria recepisset si pre resurgen-
te filio vita fuisset defuncta. Cum enim ex symeonis p-
dictione gladius. i. passio et mors christi pie matris ani-
mam transiturus erat. preteriri vaticinium nō potuit vt
genitricis interitus filii crucifixionem et mortem preue-
niret Nam inane domini verbum nō est qui ad discipulos
ait. Amen dico vobis vnum iota vel vnus apex non pre-
teribit a lege donec omnia fiant. Quāq̄ illud non ē a re-
cta fide alienum credere domini matrem si filium i mor-
tem anteisset aliquo illustri collocandum loco donec siml-
cum suo et omnium saluatore in eam quam nūc supra ce-
lestes thronos sedem obtinet fuisset assumpta. Vniuero
minore priuilegio digna non est q̄ beati illi viri enoch et
iohannes quos paradisi illius terrestris amenitas admi-
rabili nobis modo excepit et in postremum dominici diē
aduentus seruata Sed temeritati proximum est ea anxio
scrutinio rimari et tanq̄ anticipia itroducere q̄ vel ab il-
luminatissimis vaticibus predicta vel a christo posita co-
gnoscamus. Matri igitur mors dominari ante filii exces-
sum non debuit que passionis ipsius gladio traicienda
erat. Sed q̄ obrem vnam precreatis omnibus mariā mor-
tiferum originis genus superasse dubitemus cum alia q̄-
dam in genere animantium oppido stupenda referantur
Est enim affrica multiformi serpentum veneno vexata
qui homines bestiasq̄ nunc clam nunc palam aut interi-
mant aut crebro vulnerent Psylorum tamen genus ad-
uersus hanc perniciem inoffensum stetisse complures au-
tores pari sententia scripsere. Cur igitur in maria mira-
culum esse videatur si i commune huuani generis virus
sola steterit intacta Nec vero indubitatum illud est ethyo

pas sic sui tactura dracoibus vesci. Dediti iqt dauid euz
escam populis ethyopum. Si viuulētū aimās edentes se
ethyopas nō ledit minus lōge mirari pietas debet Virgi
nem aduersum peccata prodeuntem Vicio. nō tabuisse pri
mi facinoris. Et q̄a ethyopas cursi attigimus vicinos il
lis consideremus egyptios apud quos pestifer āguis co
codrillus frequenter visitur nisi fluminis icola. q̄ oī ani
manti crudelissime ifestus Vni trochilo auicule quem re
gem auū. ptalus vocat parcit tētprios quoqz iter habitā
tores egypti solos non attigit et ad eā quam icolunt isu
lam au. tore plinio nō adnata. Nō ergo ibecilli fide tene
amus fratres humano generi sapiētius consuluisse deū
vt q̄ contra serpentū inq̄etudinē quosdā voluit populos
itemeratos esse ita aduersus inuidiosa venena demonis
Vnā saltem futuram sibi matrē illesam prorsus fore pui
deret Quare illi scite p salomonē ex persona celestis sp̄o
si precentū ē. Tota pulcra es amica mea et macula non
est i te. Eius eqdē pulcritudini atqz puritati assentitur
augustinus de baptismo puulorum sic differens. Hac ex
cepta oēs sancti dicūt. Porro de conceptionis huiusmodi
mundicia atqz innocentia tam et si nulla nobis ex litte
ris diuinis expedita testimonia suggeri mōstrariqz voci
feretur aduersator attendat ipse q̄ diuersam positionem
egre atqz operose tuetur nichilominus sacris se testimo
niis adiuuari. Quāuis enī numero stipatus doctorū glo
riabundus isultet id eo spectat vt fuisse olim tempus con
stet sicut ante diuini augustini etatem de Virginis assum
ptione nulla lata erat sententia ita de conceptionis puri
tate licuisse aliquando varia coniectari. At post vbi opti
morum relatione hoīm miracula auctore maria facta nū

clata sūt q̄b̄ p̄ceptōs diē fore festū Virgo mādauit q̄n̄qdē
etiā reuerētia ⁊ deuota fidel' poplī religio n̄llo suafore sed
dei tm̄ vt sane credi p̄t̄ istictu hoc ānuū ⁊ solēne accepit:
simlqz piis votis successit sp̄italiū viroz ⁊ basiliane puen
tiōs nō p̄tēnēda auctoritas ip̄ie eos agere putādū ē q̄ ce
lebrāde quotānis cōceptiōis morē eliminare p̄tēdunt. nā
si dignis officiis excipim⁹ natā cur nō venerabimur p̄ce
ptā. itaqz plurimos dies festos lōge īferiore cā cler⁹ indu
pit ⁊ habet. si enī cuiuspiā e sepulchro sc̄ti corpis trāssatio
nē venerādā retinem⁹ si fragm̄toz vel s̄actaz reliq̄arum
acceptiōez siue susceptiōez ī memoriā reuocam⁹ si aposto
loz diuisiōis a q̄busdā colit̄ mēoria si p̄ncipis ecclie petri
cathedra si doctoris gētū pauli p̄uersio venerabil' ē qua
re ei⁹ cōceptionē differem⁹ venerari q̄ vt nasceret̄ p̄cepta
ē nata vero vt dei fili⁹ ex ea p̄grediēs nos a mortis dāna
tiōe liberatos ī vitā ⁊ regnū suū s̄isteret. obseruāt alii no
ua īstitutiōe diē qua fecūda deo Virgīs hūilitas grauidaz
sc̄tō iohāne elizabeth visitauit. Aliis solēne ē marie festū
de niuib⁹ Introducūt alii Virgīs ī tēplo p̄sētatiōez. q̄ licet
solēnia cuiuspiā habeāt veneratiōs ⁊ cult⁹ ratiōez minor
t̄n̄ aliquāto ē q̄ oīz parētis ⁊ regie p̄ncipiū d̄n̄ reliq̄ festi
uitates vt celebrarēt̄ caput obseruationēqz s̄ūpserūt. qua
re. si marie sigula ḡnri xp̄iano p̄bita pii opis ⁊ honestissi
morū exēpla mox p̄sitem⁹ nō indecorū neqz irreligiosuz
putabit̄ eiusdē iuxta crucē filii astātis ploratiōes ⁊ flet⁹
ānuo festo recordari deqz ea re cōmemoratiōez populo īdi
cere feriatā. nā si gaudioz ei⁹ cōsortes fieri b̄n̄ viuēdo spe
ramus cur amaritudis ip̄ius ⁊ cōpassiōis dolores nō imi
tabimur? Sed tā multa et filii ⁊ matris pii dogmatis col
ligēda fragmēta sup̄sunt vt illa colligere ecclia sufficien

ter non possit vt mysterioꝝ quātulā saltē particulā quīs
p anni circulū dies accipiat. Sz primarias rei geste digni-
tates pauciorib⁹ assignare obseruatōibus satis est ne mi-
nutaz mltitudie rerum p̄ssa plebs xp̄iana a q̄rēdis vite
subsidiis reuocetur. Sūt enī sēp abūde i ecclie sanctuari-
is q̄b⁹ hec oīa cure ⁊ meditationi succurrūt quoz frequēti
mēoria solaciū i vite adūsitatib⁹ ⁊ adūs⁹ irruētes tētatio-
nes p̄sidiū sibi suppeditāt itaqz nēo vni⁹ marie dōdit⁹ duo-
tusqz quē puritas illi⁹ atqz iudicibilis s̄c̄titas ⁊ excellētia
delectauit q̄qz iconcussa spe accipiēde ab ea opitulatiōis
duct⁹ eā excoluit nemo i q̄ ē q̄ se ab ea desertū q̄rat. cuius
rei certā experiētia qz non tātū imanis oliz peccator ille
theophilus sz inumeri b̄nficioꝝ marie cōscii cognouerūt
nō subiciā de re celebratissima hystoriā. Ipse ego marie
beneficentie testis nō mēdax accedo: q̄ in bethica hyspaie
parte cū diu grauissime egrotarē nec medici sedulitas re-
mediū afferret sed salutis expectatōe defect⁹ i vni⁹ ma-
rie benignitate opeqz meā salutē reponerē me iugi ora-
tōne ⁊ assiduo morbo fatiscētē sōn⁹ accepit Nec diu q̄ue-
rā ecce misericors Virgo filiū suū ihesū i dextera p̄portās
aureo Vestita pallio facie a deo venusta ⁊ clemēti vt Vir-
ginē facile pudicissimā existimares cui mille gēmis cor-
ona capiti insidebat meū modeste cubiculū i greditur in
pluteū q̄ reponēdis pocul capete tegebatur ascēdit q̄ stās
⁊ me clemēter aspectās michi eā p̄ q̄etē ituēti solaciū nō
mediocre p̄ferebat Admiratē me Virgīs spēs atqz decorā
modestiā sic tādē ē comit allocuta orasti i q̄t me ⁊ diutur-
na prece permouisti leuamen tibi a morbo prestarem ne
te extrema vt sepe multumqz querebaris tellus vita fū-
tum sepulchro exciperet: Sed curatus atqz incolamis
caros tibi vita et consuetudine coniunctos reuiferes:

negocio cuius gratia adueneras expleto. per seuerãti fide
esto exauditus es. Valitudinez consequeris bonã. scãcos
repetes et dulci tuo natiuitatis solo non priuaberis Dix
huiusmodi sermonẽ Virgo ex egerat et ipsa cubiculo de-
lapsa ẽ Quã voto voceq; sum vt eam appetens salutis
deuote profecutus: Cuius Virginee consolationis non ẽ
michi vana fides. Protenus enĩ elanguit morbus et me-
lior me virtus. stupẽtib; postridie medicis solidauit. q̃p
pe q̃ ne superiore p̃ximo die tanq̃ morti derelictum inter
plorãtis fam:lie gemitus deseruerant Adeo potẽs ẽ mi
sericordie mater et regina succurrere petẽtib; se atq; vni
ce diligentibus Petitionis aut et precũ dũ egrotabã mea
rũ orationẽ versibus commendauĩ q̃ apud multos exat
testimoniũ restitute michi a Virgine sanitatis. Perstem
ergo fratres dilectissimi i Virgineo cultu alacres. nec for
midini nobis sit aduersantia calũnia sed conceptã s̃ie cõ
taminatiõẽ mariã stabili pietate credam; qm̃ concipi im
pura nõ potuit quã supra choros angelorũ oĩpotẽs deus
destinauerat exaltandã hbi ad dexterã sublimis dei as
sumpta patrociniũ accepit penitẽtium peccatorũ. Hã ergo
sermoni nostro finẽ aduicientes te Virgo innocentissima
multa deuotione flagitamus si q̃d tue simul et filii tui di
gnitati nõ consentaneũ de tua conceptione. differẽtes at
tulimus nos admonere festines. A pietate em̃ omnino ẽ
quod in tuas laudes nostra humilitas desumpsit. erratũ
emendet tua miseratio celeriter quod eõdem non temeri
tas sed religiosa i te obseruatio persuasit. Nosq; de tuis
benemeritos obseq;is redde q̃bus credimus si digna erũt
non minus quoq; gratiã mereri saluatoris Tu a fragili
bus exhibitum tuo honori officium mitis et clemens acci

pe. Boni consule quicquid vel tentatione victi vel ignorantia
ceci peccamus. Impetra resurrectionem a virtute caden-
tibus perituris mitte presidium bene agentibus perseue-
ranter agere concede atque iis et benigna semper et miseri-
coris accedas quod tuo se suffragio petunt sperantque fideliter
adiuuari. Hoc nempe prestare potes ut domina implere ultro
soles ut mater differre ut patrona non debes assistere tuis
perpetuis suppliciis filio tuo ihesu cui data in celo et in ter-
ris omnem esse potestatem catholica per orbem religio confi-
tetur quaque cum patre et spiritu sancto vivit et colitur deus
in secula seculorum. Amen.

In conceptione beate marie virginis per eundem
Sagunum officium:

Ad primas vesperas antiphona

Incipe sancta cohors gaudere frequentibus odis.

Ingreditur vite limina virgo parens ps Letatus

Antiphona.

Eua caput scelerum colubio dum credula paret:

Et fletum et mortem stulta virago tulit ps Ad te leuavi

Antiphona.

Lucis principium maria est et origo salutis.

Aret ubi viciium nascitur vnde fides ps Nisi quod

Antiphona.

Matre diu sterili veterum signata figuris

Candida concipitur nix velut orta reces. ps Qui confidunt

Antiphona

Tale decebat opus datricem legis opime

Qua vetus interiit et noua gens oritur. ps In conuertendo

Hymnus versu Saphico adonico.

Hec dies nobis veneranda semper
Annuo celi rediit meatu
Qua celebs christi genitrix paratur.
Disere terras.

Canticis olim celebrata datum
Concipi cepit sine labe culpe
Nam dei lumen paritura fuisse.
Undiqz clara.

Hec fuit iesse genus et propago
Pulchrior luna procul a tenebris
Legis haud quicquam referens aterne
Mundior astris

Quam sibi mortis dominus parabat
Morte percelli vetuit parentem
Gnatus hoc matrem cumulare dono
Debuit amplo.

Legis excelsus faber et creator
Claudit et celos aperitqz rursus
Dinculis nec se patiens teneri
Liber agit rem.

Demus huic laudes humili canore
Quem colunt diuini super astra regem
Cuius est nomen decus et potestas
Mira creatis

Amen

Versus. Pulchra es et decora filia iherusalem

Responsorium.

Terribilis ut castrorum acies ordinata

Ad magnificat antiphona.

Supplicibus votis petimus te Virgo benigna
Dirige conceptos in tua festa modos

Oratio.

Prestate nobis deus noster benedicte matris tue preceptis
venerantibus innocentie puritate ut sicut illa tuo hodie be-
neficio paterne transgressionis contagionem dum concis-
peretur non incurrit ita nullo nos permittas iniquitatis
impuritate sordidari. Qui vivis et regnas deus. et c.

Inuitatorium.

Festa dies agitur marie venerabilis ortus
Epulet hinc torpor et pia mens vigilet Venite
Hymnus carmine asclepiado
Caelorum dominam magnificet chorus
Conceptusque stem proferat impiger
Hinc nobis oritur vita fidelibus
Et scelus interit

Hec ruth est noemi credita pulchrior
Non vllis patens oblita sordibus

Quam gnatus meritis auxit honoribus
Nec tulit infici.

Hec celi reſerat ſponte pia fores:
Fetiſſimam miſerum ſoluere compedes
Et crebris precibus conciliat deo
Quos videt alteri.

Ergo te petimus digna deo parens
Fer clemens famulis veniam et opem
Si felix aderis vota ferentibus
Nil erit anxium

Sit patri pietas ſit genito decus.
Communi ſit honos ſpiritui ſacro
Eſt quorum rutilans vna potentia
Vna benignitas.

In laudibus antiphona
Ecce rubet properans aurora reuiſere terras
Dum virgo exoritur candida concipitur.
Laudibus vt par eſt chriſti ſolennia matris.
Mens pia vox modulans puraq; lingua ſonet.
Hec virgo eſt nullo ſceleris temerata reatu.
Pura magis vitro ſpſere lucidior
Tranſgreditur ſuperos meritis et ſede beata
Que rerum auctorem ſlamine feta tulit
Te virgo ardenti feruente corde rogamus
Da nobis de te cum pietate fidez

Hymnus i laudibus.

Virgo deus su perum celestis origo salutis.

A te principium Vita beata capit.

Mater es unigeni fluit a quo gratia Verbi.

Reddimur et luci quam scelus obtenebrat.

Te semper canimus te cantica nostra loquuntur.

Ergo faue resonis laudibus alma tuis

Solve reos culpa populi miserere ruinis.

Quoqz tuum premitur hoste leuato genus

Hoc prestet genitor et de te Virgine natus

Flamine cum sacro quos decet vnus honos

Versus. Fecit potentiam in brachio suo.

Rñ. Dispersit superbos mente cordis sui

Ad benedictus antiphona

Virginis obtineat nobis conceptio pacem.

Discipulis christus quaz moriendo tulit **Oratio** vt supra

Ad magnificat antiphona

Sacra tui Virgo conceptus annua Vesper

Exigit et iaz sol equora subter abit

Lux veniat christus qui te sine nocte creauit

Et nos illustret lumine perpetuo **Oratio** vt supra

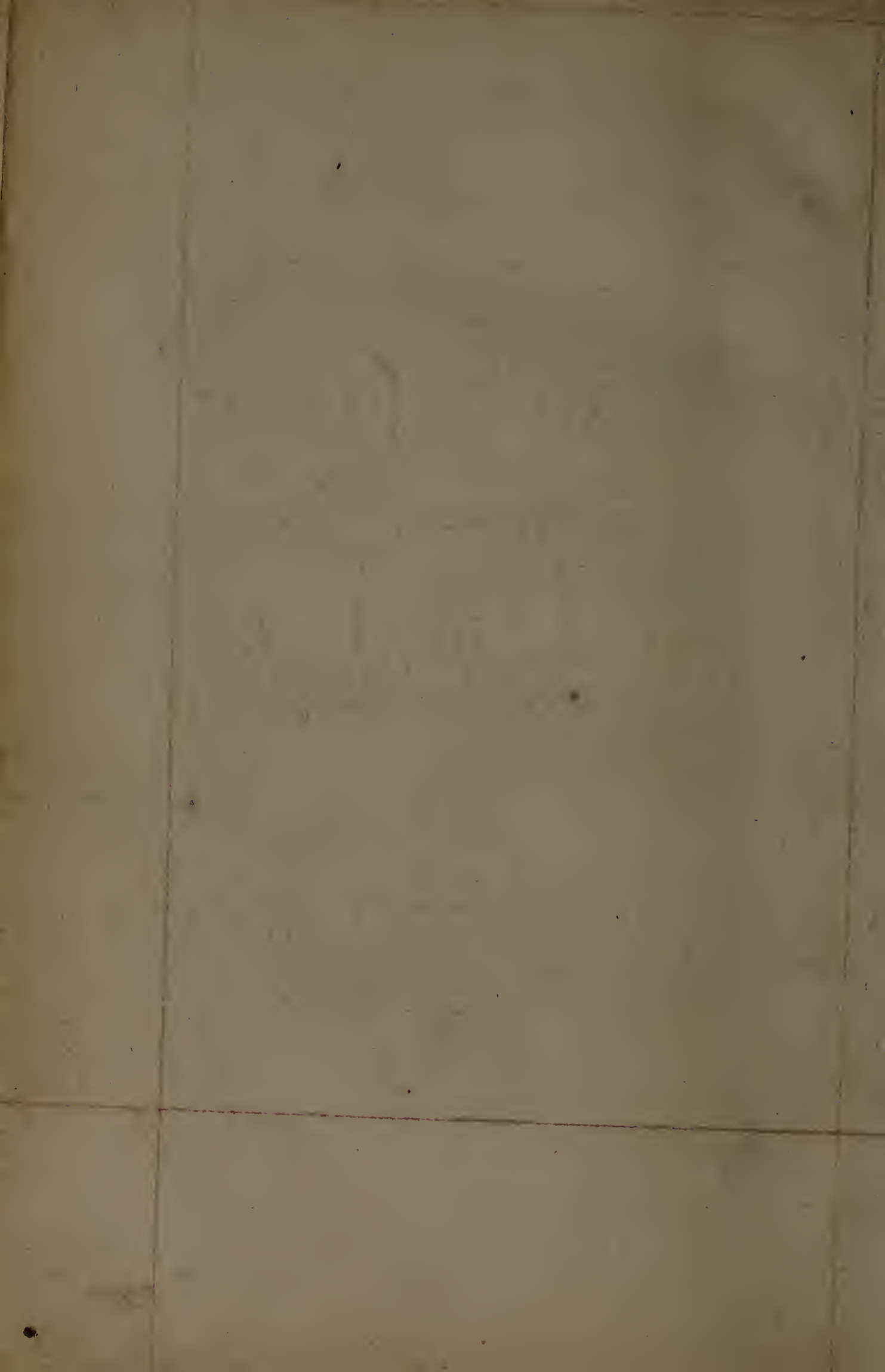
Secreta oratio.

Pias fidelis populi oblationes ad tue maiestatis conspe-
ctuz deus admitte et quez pura genitricis filii tui conce-
ptio hodie deuotioez reddit eundez tua benignior semper
indulgentia custodiat. Per eundē **Oratio** post cōmunionē
Spiritualis nos refectio deus virtutibus amplifcet : Vt
quibus matris filii tui conceptio solēnis perseuerat: tu
quoqz bñdictiois. assit eis dē munimētū. Per eundē. Amē.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

April 1943

PARIS

FELIX BALIGAULT

GAGUINUS, ROBERTUS. De Puritate Conceptionis Beatae Mariae Virginis. c. 1499.

Copinger 2607; Stillwell G23.

Printed with bâtarde type, in quarto leaf is 188 × 133 mm., and the form, 30 lines to a page. It has 16 printed text measures 147 × 92 mm. leaves, the last blank. The size of a Printer's marks on title-page.

THE Bull of Sixtus IV, *Grave nimis*, produced only a lull in the controversy over the Immaculate Conception; eleven years later, in the third year of the pontificate of Alexander VI, the quarrel flared up again. Johann Trithemius, the historian of church writers, published in 1494 a tract in praise of St. Anne, in which he defended the Immaculate Conception. Thereupon a Frankfurt Dominican, Wigant Wirth, issued a letter denying the doctrine and accusing everyone who maintained it of heresy. The fight went on for two years, until the University of Cologne condemned Wirth's writings. Wirth appealed to Rome, which, however, confirmed the judgment. Meanwhile the University of Paris also took a stand, declaring that "any one who should dare to entertain an opinion contrary to the doctrine should be deprived of all the honors of the University, and degraded and expelled from their community." The resolution was solemnly read in the presence of the Rector, the Archbishop of Bourges, seven bishops, several abbots, and a large number of bachelors and doctors.

This is the background of Robert Gaguin's *De Puritate Conceptionis*. The author had been General of the Order of the Mathurins, properly called the Trinitarians, since 1473. Born about 1425, Gaguin was a former pupil of Guillaume Fichet, whom he succeeded as professor of rhetoric at the College of the Mathurins. An excellent speaker and writer, he was sent by Louis XI, Charles VIII, and Louis XII on diplomatic missions to Germany, England, and Italy. His chief works are the *Compendium super Francorum Gestis* (see MORE BOOKS for October 1932, p. 278) and a French translation of Turpin's *Chronicles*. But he was also a poet of sorts.

Gaguin's treatise is full of metaphors. "One does not build a dwelling place of imperfect material," he argues; and in order to show that purification was necessary for the birth of Christ, as for any ceremony, he points out that "God directed Aaron to array himself for sacrifice in a linen tunic and other suitable garments; and it is the custom to this day to receive Communion fasting." Like the earlier champions of the Virgin, he contends: "The dignity and purity of Mary do not detract from the power of Christ or the benefit of His redemption. For it is just as much due to the power and redemption of Christ that Mary is preserved from sin as it would be if she were cleansed of sin." There is nothing incredible in the doctrine; for "if we accept the statement that John the Baptist was sanctified from the womb, how much greater grace should be conceded to Mary!" The work ends with an office for the feast of the Virgin, composed by Gaguin himself.

The most interesting typographical feature of the volume is the printer's mark which fills the title-page. It shows a tree (*baliveau* means a sapling) bearing a sign with the name "Felix," and two monkeys playing with fruits on the ground. Under the cut are the lines "Felix quem faciunt aliena pericula cautum/Est fortunatus Felix, divesque beatus." (Happy is he whom the dangers of others make cautious. Felix is lucky and the rich man is blest.)

Bought in January 1943.

